

**TIHANYI LAJOS (1885-1938)**

*Párizsi táj* | *Landscape of Paris, 1925*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 65,5 x 46 cm  
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: L. Tihanyi 25

Kezdő ár | Starting price: 24 000 000 Ft / 60 000 EUR  
Becsérték: 36 000 000 – 50 000 000 Ft  
Estimate: 90 000 – 125 000 EUR

**PROVENIENCIA | PROVENANCE:**

- egykor Jacques de la Fregonnière,
- majd Eisenberger Jenő gyűjteményében

**KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:**

- Lust auf Kunst. Die Sammlung Eisenberger Jenő – Stimmungsimpressionismus, Jugendstil, Moderne, Bécs, Historischen Museums der Stadt Wien, 2002. október 24. – 2003. március 2. (kat.: 7.1.11.)

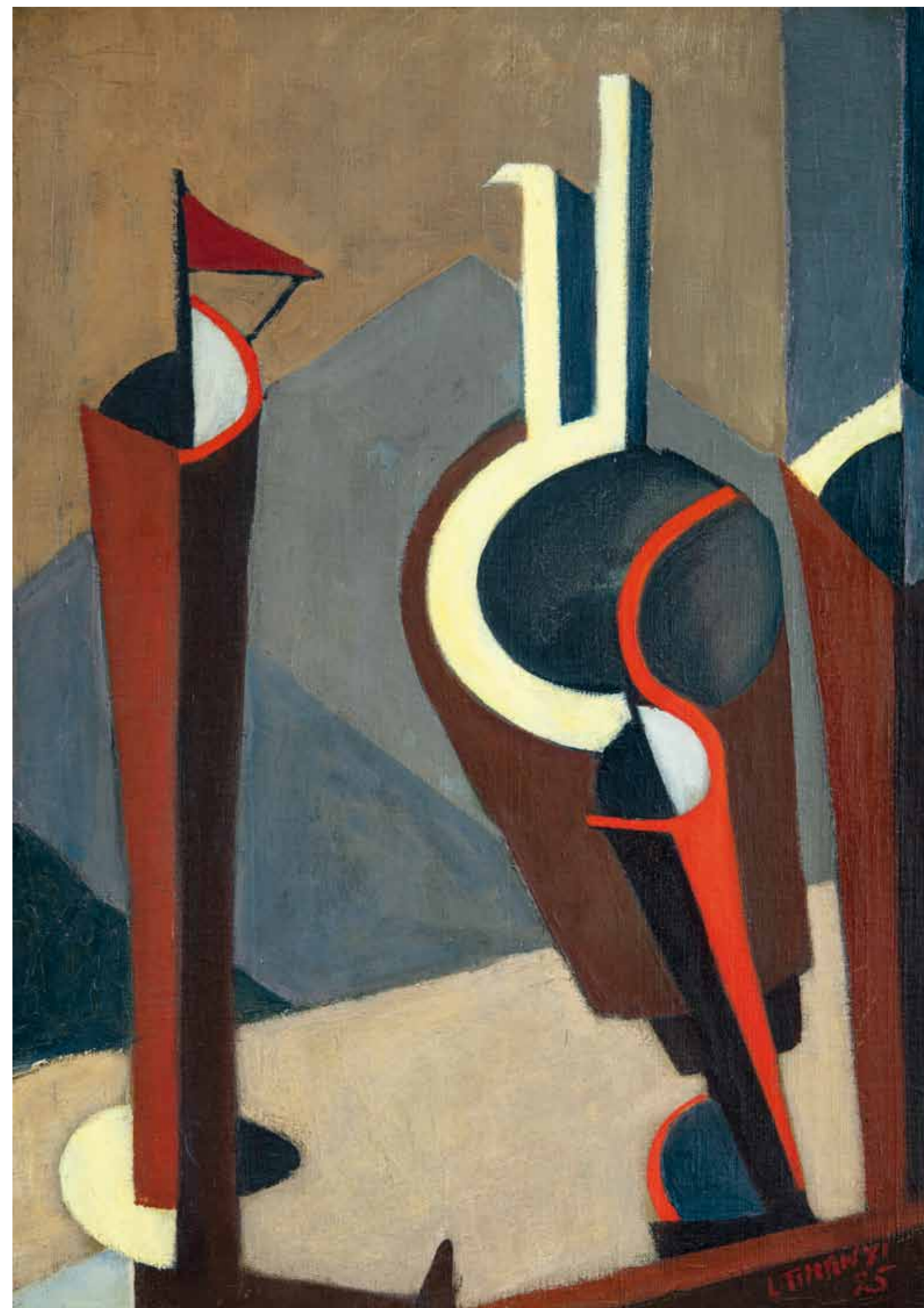
**KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:**

- Száz év ragyogás. Osztrák-magyar festészeti kiállítás. Eisenberger Jenő gyűjteménye Bécs, Budapest, Károlyi Palota Kulturális Központ, 2001. június 15. – augusztus 30., 26. (kat.: 75. Absztrakt)

Tihanyi Lajos először 1907-ben, a nagy retrospektív Cézanne-kiállítás évében járt Párizsban. Itt ismerkedett meg a később Nyolcak néven megalakult művészcsoporthoz több tagjával. Az 1907 és 1910 közötti nyarakon Nagybányán dolgozott, és csatlakozott a Nyolcak előzményének tekinthető „keresők”-höz. Első gyűjteményes tárlata már Kassák Lajos aktivista körében, 1918 októberében nyílt meg a MA folyóirat budapesti helyiségében. A Tanácsköztársaság kulturális életében való aktív részvétele miatt, annak bukását követően előbb Bécsbe, majd Berlinbe emigrált. Innen 1923-ban utazott tovább Párizsba, ahol élete további részét töltötte. 1923 és 1938 közötti munkássága már a kortárs francia művészet szerves része, alkotásait Párizsban, New Yorkban és Drezdában mutatta be.

„Nem úgy festem meg a dolgokat, ahogy azoknak külső képe előttem megjelenik, hanem festés közben feloldódik bennem a kép tárgya és a vásznon előbb felbontom azt a halmazt, amit a konstrukció, a színek egymáshozhatása, a vonalak mozgásiránya idéz elő: Ezt egységbe foglalom össze. Ezt folytatom mindaddig, amíg tehetségem szerint képes vagyok fejleszteni a fenti dolgok összetartozását” – írta Tihanyi 1924 körül született önéletrajzában. A kubista formálástól a teljes absztrakcióig vezető útján, Tihanyi 1925-ben már az Amédée Ozenfant és Le Corbusier nevével fémjelzett purizmus művészeti elvei szerint építette fel kompozícióit. A L'Esprit Nouveau folyóirat a francia purizmus festészetben, szobrászatban és építészetben egyaránt megnyilvánuló elveinek a gyűjtőhelye volt, itt jelentek meg azok az írások, melyek Tihanyit is a képépítés új útjaira terel-

ték. Ennek az avantgárd művészeti irányzatnak a jegyében született a most aukcióra kerülő, a szakirodalomban eltérő címeken szereplő kompozíció is 1925-ben. Nincs egyszerű helyzetben az a kutató, aki megpróbál rendet vágni a Tihanyi művészetével foglalkozó irodalom téves és egymással is keveredő adatainak bozótjában. A most aukcióra kerülő mű legközelebbi párdarabja a párizsi Musée national d'art moderne gyűjteményében található, ma *La Rue de la Glacière* címen szereplő kép, mely szintén az 1925-ös dátumot viseli. Ezen kívül még a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében is van egy hasonló kompozíciójú tusrasz, melyet Tihanyi szintén 1925-ös dátummal és ajánlással látott el. A *La Rue de la Glacière* címen szereplő mű, a Tihanyi-hagyatékból származó műtárgyfotójának tanúsága szerint, eredetileg a *Toit au*





Paris, azaz Párizsi háztető címet kapta, tehát ez az eredeti címe. Ez a kép Tihanyi egyik legjobb barátja, a szintén magyar származású, de Franciaországban világhírűvé vált Brassai fotóművész ajándékként került a Musée national d'art moderne gyűjteményébe.

Tihanyi 1938-ban bekövetkezett halálát követően hagyatékát Brassai és a művész egy másik barátja, a francia Jacques de la Fregonnière őrizte meg. A hagyaték legnagyobb része 1970-ben került Magyarországra, Passuth Krisztina művészettörténész hathatós segítségével. Ekkor nem csupán festmények és grafikák, de írásos dokumentáció és műtárgyfotók is hazakerültek. Tihanyi sajátkezü műtárgyjegyzékei fontos, de nagyon szigorú kritikával kezelendő dokumentumai művészetének. A Magyar Nemzeti Galéria adattárában lévő egyik műtárgylistája tanúsága szerint, Tihanyi három *Paris landscape (Párizsi táj)* című művet is számontartott. Az angol nyelvű lista (mely amerikai kiállítás előkészületeire utal) tétellei közül az egyik, inch-ben megadott méretű *Párizsi táj* nagy valószínűséggel azonos a most aukcióra kerülő és egykor Jacques de la Fregonnière tulajdonában lévő festménnyel. A mű a francia és magyar múzeumokban őrzött darabokkal azonos témájú, párizsi háztetők és kémények elvont, purista szellemű ábrázolása. „A tudományos kutató szenvedélyes kitartásával, fegyelmzett éleseszűségével elemzi és bontja szét a formákat. És csak miután a tárgyat már végső tagozatainak összefüggésében látja, fog hozzá az összegzés kemény munkájához, mely pontról pontra haladva egyre szélesebb körű, egyre teljesebb és

szilárdabb egységeket teremt” – írta pontosan és lényegre törően Kállai Ernő 1926-ban Tihanyi művészetéről.

Jacques de la Fregonnière naplójában a következőket jegyezte fel 1972 körül: „Tihanyi halála után, 1938-ban, képeit magamhoz vettem és egy cselédszobában őriztem majdnem 32 éven át. Arra vártam, hogy méltatlan szülei, akik őt haszontalannak és kisiklottnak vélték, sőt szűkös körülmények között hagyták meghalni, véglegesen eltávozzanak. Mindezek után felajánlottam a hagyatékot a Párizsi Magyar Intézetnek, hogy a képek magyar múzeumokban legyenek kiállítva. Mielőtt a festmények véglegesen elhagyták volna Párizst, Brassai kívánságára a Galerie Entremonde kiállítást rendezett Tihanyi emlékére.” Úgy tűnik, hogy néhány kép mégis az 1973-ban elhunyt Fregonnière családjának birtokában maradt, mivel a most aukcióra kerülő darab, 2000 körül ezzel a származással bukkant fel a hazai műkereskedelemben. Ekkor jutott hozzá Eisenberger Jenő, a magyar gyökerekkel rendelkező bécsi műgyűjtő, aki egy vele készült interjúban a következőket mondta: „Ha szabad így fogalmaznom, belemelegedtem a magyar művészet gyűjtésébe. Felfigyeltem arra, hogy az 1920-as években milyen korszerű művek születtek az itteni festők ecsetje által. Így vettem meg első, immár a monarchia bukása után született képemet Tihanyi Lajos *Kompozíció* című alkotását. [...] ...unikumnak tartom például Tihanyi Lajos életművét, mely egy kis népszerűsítő munkával, akár európai hírnévre is szert tehet. Egyik legnagyobb gyűjtői sikeremnek könyvelem el például, hogy a festő imént említett alkotását sikerült megszereznem.”



1. Amédée Ozenfant: Csendélet, 1921 magántulajdon

2. Albert Gleizes: Festmény, tárgy, 1921 Art Resource, New York



RUM ATTILA